

Zmiany w przepisach k.p.c. dotyczące zbiegu zabezpieczeń i egzekucji

- 25.03.2024 r. weszły w życie zmiany w niektórych przepisach Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie zbiegu zabezpieczeń i egzekucji¹.
- Wprowadzone rozwiązania da się sprowadzić do kilku reguł²:
 - zbieg postępowań zabezpieczających rozstrzygany jest wg reguł właściwych dla zbiegu postępowań egzekucyjnych;
 - zauważalny staje się prymat postępowania egzekucyjnego nad postępowaniem zabezpieczającym;
 - rozstrzyganie szczególnych rodzajów zbiegu egzekucji i zabezpieczeń (komorniczych i administracyjnych) odbywa się w taki sam sposób jak szczególnych rodzajów zbiegu egzekucji komorniczych i administracyjnych.
- Nowością jest art. 908¹ k.p.c. dotyczący zajęcia sumy złożonej na rachunku depozytowym Ministra Finansów. Poniżej prezentacja zmian.

Art. 752² k.p.c.

BYŁO

§ 1. W razie zajęcia na zabezpieczenie rachunku bankowego przedsiębiorcy lub właściciela gospodarstwa rolnego sąd na wniosek obowiązany złożony w terminie tygodniowym od dnia doręczenia mu postanowienia o zabezpieczeniu określa, jakie kwoty można pobierać na bieżące wypłaty wynagrodzeń za pracę wraz z podatkiem od wynagrodzenia i innymi ustawowymi ciężarami, a także na bieżące koszty prowadzonej działalności gospodarczej.

§ 2. Udzielając zabezpieczenia, sąd może określić korzystanie z zajętego rachunku bankowego w inny sposób.

§ 3. Zajęcie rachunku bankowego nie pozbawia obowiązany prawa do polecenia przekazania zajętych kwot na rachunek depozytowy Ministra Finansów w celu wpłacenia sumy zabezpieczenia.

§ 4. Przepis § 3 stosuje się odpowiednio, gdy w ramach zabezpieczenia zajęto inne wierzytelności i prawa majątkowe.

JEST

§ 1. W razie zajęcia na zabezpieczenie rachunku bankowego przedsiębiorcy lub właściciela gospodarstwa rolnego sąd na wniosek obowiązany złożony w terminie tygodniowym od dnia doręczenia mu postanowienia o zabezpieczeniu określa, jakie kwoty można pobierać na bieżące wypłaty wynagrodzeń za pracę wraz z podatkiem od wynagrodzenia i innymi ustawowymi ciężarami, a także na bieżące koszty prowadzonej działalności gospodarczej.

§ 2. Udzielając zabezpieczenia, sąd może określić korzystanie z zajętego rachunku bankowego w inny sposób.

§ 3. Sumę uzyskaną z zajętego rachunku bankowego umieszcza się na rachunku depozytowym Ministra Finansów, chyba że zabezpieczenie polega na zobowiązaniu obowiązany do zapłaty uprawnionemu określonej sumy pieniężnej.

§ 4. Przepis § 3 stosuje się odpowiednio, gdy w ramach zabezpieczenia zajęto inne wierzytelności i prawa majątkowe.

¹ Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 556 ze zm.).

² Por. Szkolenie online LEX Wolters Kluwer Michał Mikołajczak, Zbieg zabezpieczeń i egzekucji – zmiany od 25 marca 2024 r.

Art. 773¹ k.p.c.

BYŁO

§ 1. W wypadku zbiegu egzekucji do tych samych rzeczy, wierzytelności lub praw, dalszą egzekucję prowadzi komornik właściwy według przepisów niniejszego kodeksu.

§ 2. Jeżeli żaden z komorników nie jest właściwy według przepisów niniejszego kodeksu lub właściwych jest kilku komorników, komornik, który później wszczął egzekucję, niezwłocznie przekazuje sprawę komornikowi, który pierwszy wszczął egzekucję, o czym zawiadamia wierzyciela.

§ 3. Przekazując sprawę, komornik obowiązany jest rozliczyć koszty egzekucji.

§ 4. (uchylony).

JEST

§ 1. W wypadku zbiegu egzekucji do tych samych rzeczy, wierzytelności lub praw, dalszą egzekucję prowadzi komornik właściwy według przepisów niniejszego kodeksu.

§ 2. Jeżeli żaden z komorników nie jest właściwy według przepisów niniejszego kodeksu lub właściwych jest kilku komorników, komornik, który później wszczął egzekucję, niezwłocznie przekazuje sprawę komornikowi, który pierwszy wszczął egzekucję, o czym zawiadamia wierzyciela.

§ 3. Przekazując sprawę, komornik obowiązany jest rozliczyć koszty egzekucji.

§ 3¹. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do zbiegu zabezpieczeń sądowych.

§ 3². W przypadku zbiegu egzekucji i zabezpieczenia sądowego sprawę o zabezpieczenie przejmuje komornik, który prowadził dotąd egzekucję.

§ 4. (uchylony).

Art. 774 k.p.c.

BYŁO

§ 1. Sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji sądowej i administracyjnej, postanowi w trybie dla niego właściwym również o kosztach powstałych w egzekucji, której dotyczył zbieg.

§ 2. Sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji sądowej i administracyjnej, na żądanie administracyjnego organu egzekucyjnego, informuje ten organ o przebiegu egzekucji.

§ 3. Sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji sądowej i administracyjnej, dokonuje podziału sumy uzyskanej z egzekucji objętej zbiegiem dopiero po otrzymaniu od organów biorących udział w zbiegu adnotacji w sprawie zbiegu.

JEST

§ 1. Sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji sądowej i administracyjnej, postanowi w trybie dla niego właściwym również o kosztach powstałych w egzekucji, której dotyczył zbieg.

§ 2. Sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji sądowej i administracyjnej, na żądanie administracyjnego organu egzekucyjnego, informuje ten organ o przebiegu egzekucji.

§ 3. Sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji sądowej i administracyjnej, dokonuje podziału sumy uzyskanej z egzekucji objętej zbiegiem dopiero po otrzymaniu od organów biorących udział w zbiegu adnotacji w sprawie zbiegu.

§ 4. Sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji sądowej i administracyjnej, zawiadamia dłużnika o wysokości dochodzonych należności oraz sposobie egzekucji. Przepisów art. 805 § 1 zdanie pierwsze i § 2 nie stosuje się³.

³ **Art. 805 § 1 k.p.c. zd. pierwsze:** „Przy pierwszej czynności egzekucyjnej doręcza się dłużnikowi zawiadomienie o wszczęciu egzekucji, z podaniem treści tytułu wykonawczego i wymienieniem sposobu egzekucji oraz z pouczeniem o możliwości, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności, a także sporządzony przez organ egzekucyjny odpis tytułu wykonawczego albo zweryfikowanego przez komornika dokumentu, o którym mowa w art. 797 § 3.”; **Art. 805 § 2 k.p.c.:** „Na żądanie dłużnika komornik powinien okazać mu tytuł wykonawczy w oryginale.”

Art. 775 k.p.c.

BYŁO

Przepisów art. 773, art. 773² i art. 774 nie stosuje się w razie zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowego zabezpieczenia, jak również zbiegu zabezpieczenia administracyjnego z egzekucją sądową, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w art. 751 oraz przypadków zabezpieczenia majątkowego w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym.

JEST

§ 1. W przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej i zabezpieczenia sądowego, jak również zbiegu zabezpieczenia administracyjnego i egzekucji sądowej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego sprawę o zabezpieczenie przejmuje organ, który prowadził dotąd egzekucję do tej rzeczy albo prawa majątkowego. Jeżeli jednak egzekucja lub zabezpieczenie dotyczą tytułów wykonawczych lub świadczeń wymienionych odpowiednio w art. 773 § 2 i 2¹, egzekucję i zabezpieczenie do objętej zbiegiem rzeczy albo prawa majątkowego prowadzi łącznie organ wskazany w tych przepisach jako właściwy⁴.

§ 2. Do zbiegu egzekucji administracyjnej i zabezpieczenia sądowego, jak również zbiegu zabezpieczenia administracyjnego i egzekucji sądowej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego przepisy art. 773 § 2² i 3-8, art. 773² i art. 774 stosuje się odpowiednio⁵.

⁴ **Art. 773 § 2 k.p.c.:** „W przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej prowadzonej na podstawie jednolitego tytułu wykonawczego państwa członkowskiego Unii Europejskiej albo zagranicznego tytułu wykonawczego określonych w ustawie z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2157 oraz z 2023 r. poz. 556) i egzekucji sądowej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego - egzekucje do tej rzeczy albo prawa majątkowego prowadzi łącznie administracyjny organ egzekucyjny.”; **Art. 773 § 2¹ k.p.c.:** „W przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego, gdy egzekucja sądowa dotyczy: 1) świadczeń alimentacyjnych, rentowych lub innych świadczeń powtarzających się, 2) świadczenia pieniężnego w walucie obcej - egzekucje do tej rzeczy albo prawa majątkowego prowadzi łącznie sądowy organ egzekucyjny.

⁵ **Art. 773 § 2² k.p.c.:** „W przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej, o której mowa w § 2, i egzekucji sądowej, o której mowa w § 2¹, do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego egzekucje do tej rzeczy albo prawa majątkowego prowadzi łącznie sądowy organ egzekucyjny.”; **Art. 773 § 3 - § 8 k.p.c.:** „Zbieg egzekucji nie wstrzymuje czynności egzekucyjnych (§3); Strona lub uczestnik postępowania zawiadamiają sądowy organ egzekucyjny o zbiegu egzekucji do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego, wskazując datę dokonania każdego zajęcia i wysokość należności, na poczet których każde zajęcie zostało dokonane (§4); Sądowy organ egzekucyjny prowadzi łącznie egzekucje w trybie dla niego właściwym (§5); Sądowy organ egzekucyjny, któremu przekazano adnotację, o której mowa w art. 62b § 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, zwaną dalej "adnotacją w sprawie zbiegu", zawiadamia administracyjny organ egzekucyjny o przekazaniu sprawy innemu sądowemu organowi egzekucyjnemu (§5¹); W razie kolejnego zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego egzekucję administracyjną przejmuje sądowy organ egzekucyjny, który prowadzi łącznie egzekucje w wyniku pierwszego zbiegu egzekucji (§6); Jeżeli zbieg egzekucji dotyczy egzekucji administracyjnej, o której mowa w § 2, prowadzenie łącznie egzekucji przejmuje administracyjny organ egzekucyjny, z wyjątkiem przypadku określonego w § 2² (§7); Jeżeli w wyniku kolejnego zbiegu egzekucji nastąpiła zmiana organu egzekucyjnego prowadzącego łącznie egzekucję do rzeczy lub prawa majątkowego, organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji w wyniku pierwszego zbiegu: 1) przekazuje adnotację w sprawie zbiegu organowi, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji w wyniku kolejnego zbiegu; 2) zawiadamia o przekazaniu prowadzenia łącznie egzekucji organ egzekucyjny, który przekazał mu adnotację w sprawie zbiegu (§8); **Art. 773² k.p.c.:** „§ 1. Komornik zawiadamia strony, uczestników postępowania, z wyjątkiem dłużnika zajętej wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku, i administracyjny organ egzekucyjny o zachodzącej podstawie przekazania egzekucji sądowej administracyjnemu organowi egzekucyjnemu. § 2. Sądowy organ egzekucyjny niezwłocznie sporządza i przekazuje administracyjnemu organowi egzekucyjnemu adnotację w sprawie zbiegu. § 3. (uchylony). § 4. W przypadku, o którym mowa w § 2, komornik: 1) zwraca wierzycielowi niewykorzystaną zaliczkę; 2) przekazuje administracyjnemu organowi egzekucyjnemu wyegzekwowane kwoty uzyskane wskutek zajęcia rzeczy albo prawa majątkowego, do których nastąpił zbieg, które nie zostały wypłacone wierzycielowi przed sporządzeniem zawiadomienia, o którym mowa w § 1. § 5. Skarga na czynności komornika oraz na

Art. 889² k.p.c.

BYŁO

Bank przekazuje środki pieniężne z zajętego rachunku na rachunek bankowy komornika niezwłocznie po upływie siedmiu dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zajęciu. Jednakże w razie egzekucji bieżących alimentów lub rent bank niezwłocznie przekazuje środki pieniężne z zajętego rachunku na rachunek bankowy komornika.

JEST

Bank niezwłocznie przekazuje środki pieniężne z zajętego rachunku na rachunek bankowy komornika.

DODANY > > Art. 908¹ k.p.c.

§ 1. Przepisy niniejszego działu⁶ stosuje się odpowiednio w razie zajęcia stanowiącej własność dłużnika sumy złożonej na rachunku depozytowym Ministra Finansów, dopóki suma ta nie zostanie objęta, choćby nieprawomocnie, planem podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Zajęcie kieruje się do organu będącego dysponentem sumy.

Z chwilą sporządzenia, choćby nieprawomocnego planu podziału, zajęcie środków nie powinno być dopuszczalne. Wynika to z faktu, że postanowienie w przedmiocie planu podziału jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie i nie może być zmienione z inicjatywy organu egzekucyjnego. Takie „spóźnione” zajęcie naruszałoby też interesy wierzycieli egzekwujących i mogłoby prowadzić do niepożądanych zjawisk, takich jak wydłużanie postępowania egzekucyjnego. Należy zarazem mieć na względzie okoliczność, że skoro sam fakt umieszczenia należących do dłużnika sum na rachunku depozytowym stanowi w większości przypadków pochodną zajęcia (z wyjątkiem złożenia sumy do depozytu sądowego), to zajęcie środków na rachunku depozytowym powinno być traktowane w kategorii zbiegu postępowań.

*Z uzasadnienia projektu ustawy
o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym
w administracji oraz niektórych innych ustaw*

§ 2. Jeżeli na skutek zajęcia, o którym mowa w § 1, doszło do **zbiegu egzekucji albo egzekucji i zabezpieczenia, przyjmuje się, że organ będący dysponentem sumy jako pierwszy dokonał zajęcia**. Do organu tego stosuje się odpowiednio przepis art. 896 § 2 dotyczący obowiązków dłużnika zajętej wierzytelności⁷.

Organ, który zajął ową sumę lub ją uzyskał, a następnie zdeponował na rachunku depozytowym, powinien być traktowany jako organ, który pierwszy dokonał zajęcia. Naturalnie rzecz biorąc, jeżeli środki na rachunku depozytowym znalazły się na skutek dokonanego zabezpieczenia, zastosowanie znajdują projektowane przepisy art. 773¹ § 3¹ i § 3² K.p.c. oraz art. 775 K.p.c.

*Z uzasadnienia projektu ustawy
o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym*

zaniechanie przez komornika dokonania czynności przysługuje również administracyjnemu organowi egzekucyjnemu; **Art. 774 k.p.c.** omówiony w treści tej notatki.

⁶ Chodzi o Dział IV – Egzekucja innych należności.

⁷ **Art. 896 § 2 k.p.c.**: „Jednocześnie z zajęciem wierzytelności komornik wezwie jej dłużnika, aby w ciągu tygodnia złożył oświadczenie: 1) czy i w jakiej wysokości przysługuje dłużnikowi zajęta wierzytelność, czy też odmawia zapłaty i z jakiej przyczyny; 2) czy inne osoby roszczą sobie prawa do wierzytelności, czy i w jakim sądzie lub przed jakim organem toczy się lub toczyła się sprawa o zajętą wierzytelność oraz czy i o jakie roszczenie została skierowana do zajętej wierzytelności egzekucja przez innych wierzycieli.”

§ 3. W razie zbiegu, o którym mowa w § 2, podziału sumy uzyskanej z egzekucji dokonuje się z uwzględnieniem przepisów właściwych dla sposobu egzekucji zastosowanego do uzyskania zdeponowanej sumy.

(...) jeżeli kilku wierzycieli konkuruje ze sobą o zdeponowaną sumę, należy sporządzić plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji według przepisów właściwych dla sposobu egzekucji zastosowanego do uzyskania tej sumy. Tym samym według innych reguł nastąpi podział środków uzyskanych w drodze egzekucji z rachunków bankowych i środków pieniężnych, a według innych reguł – w razie uzyskania sumy w drodze sprzedaży ruchomości (w tym przypadku należy uwzględnić prawa przysługujące np. wierzycielom rzeczowym) lub wierzytelności. Z kolei w przypadku egzekucji z wynagrodzenia za pracę lub z należności rentowych możliwość zajęcia będzie – co do zasady – wyłączona, co uwarunkowane jest treścią art. 1029 K.p.c.

*Z uzasadnienia projektu ustawy
o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym
w administracji oraz niektórych innych ustaw*

§ 4. Nie jest dopuszczalne zajęcie sumy uzyskanej w toku egzekucji z nieruchomości albo egzekucji, do której przepisy o egzekucji z nieruchomości stosuje się odpowiednio. Przepis powyższy nie stoi na przeszkodzie zajęciu wierzytelności dłużnika o zwrot kwoty, która może mu przypadać zgodnie z planem podziału sumy uzyskanej z egzekucji.